

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תיק

ב"ה
1222467/2

בבית הדין הרבני האזורי נתניה
לפני כבוד הדיינים:
הרב אוריאל אליהו

התובע: פלוני
נגד
הנתבע: פלונית

הנדון: קווים להסכם שבית הדין ייתן לו תוקף פסק דין

החלטה

איך זה שדיין אחד לבד מעז?
איך הוא מעז? לומר אמת!

בעקבות הפרסום שלי בפייסבוק, הגיב טוען רבני וכתב שהוציאו את הרב אליהו מהרכב שיפוטי והעבירו להרכב גיטין. להבנתי לא בגלל החלטה זו, אלא בגלל כל הפרסומים של הבעת דעה שונה. דעה שונה, אך תמיד תחת ההלכה כמובן.

נשאלת השאלה: האם יש כאן ניסיון להשתקה של דיין שמביע עמדה שונה מהמקובל? האם יש כאן התערבות בשיקול הדעת השיפוטי העצמאי שהדיין מחוייב לו? האם יש כאן ניסיון להלך אימים על דיין אמיץ והבהרה מה יעלה בגורלו של מי שינסה לחשוב ולפסוק אחרת מהמיינסטרים? לטעמי מפחיד והזוי.

נימוקים לפסק דין

בהחלטה מיום ניתן ביום כ' באדר התשפ"א (04/03/2021) אישר ביה"ד את ההסכמות שהגיעו אליהם הצדדים בפני ביה"ד כדלהלן:

בדיון שהתקיים בפני ביה"ד, הוסכם בין הצדדים כדלהלן:
הצדדים יתגרשו במועד הראשון שייקבע על ידי ביה"ד.
הסדרי השהות יהיו כמפורט בפרוטוקול.

ביה"ד ממנה את רו"ח נתן שטרנפלד להגיש חוות דעת אקטוארית, ויבדוק את זכויות הצדדים החל מ- 3 שנים לפני המועד הקובע, ה- 31/08/2018.
האשה לא מוותרת על כתובתה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לאשה תישמר זכות מגורים בדירה עד סוף חודש 07/2032.

דירת הצדדים תוצע למכירה בחודש 01/2032, והפינוי בפועל יהיה לא לפני סוף חודש 07/2032.

האב ישלם עבור מדור הילדים מחצית הוצאות המשכנתא. אבל מה קורה כאשר על הילד הגדול כבר אין צורך לשלם מדור? עדיין 50%?

עבור מזונות הילדים ישלם האב סכום של 3,250 ₪ לחודש, עד גיל 18 או סיום הלימודים התיכוניים, המאוחר מבניהם. לאחר מכן יופחת הסכום לשליש, עד סיום שירות צבאי חובה או שירות לאומי.

מחצית הוצאות בריאות חריגות והוצאות חינוך ישולמו על ידי שני הצדדים בחלקים שווים.

מהוצאות החינוך יקוזזו תשלומי המוסד לביטוח לאומי בתחילת השנה, ככל שיינתנו. יפה. חשוב. מונע ויכוחים מיותרים.

נושא המזונות והמדור מותנים בהמשך מגורי האשה בדירה. במידה והאשה תרצה לפרק את השיתוף בתוך המועד האמור, תגיש בקשה לפירוק שיתוף.

במידה ויתגורר בדירה בן-זוג של האשה, בן הזוג ישלם 25 אחוז מדמי השימוש הראויים של כל הדירה.

בנושא הכתובה והחזר ההלוואה לאם האשה, ידון ביה"ד במסגרת איזון המשאבים.

הצדדים יגישו סיכומים בתוך 7 ימים בנושא הסמכות הנמשכת בעניין החזקת הילדים והסדרי השהות.

הצדדים מקבלים על עצמם לדון לפי חוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973.

בדעת המיעוט נכתב:

אינני מאשר את ההסכם.

ההסכם נעשה תחת לחץ פסק הדין הזמני מביהמ"ש לע"מ ללא שעורך הדין יידע את האב שלאחר שביה"ד הרחיב את זמני השהות ישנה סבירות גבוהה להפחתת המזונות לאור גילם של הילדים. מדוע האב עבר מהמשפחה לרבני? טעות נוראית!

האב התחייב התחייבויות לא סבירות, ואני מתרשם שעורך הדין פשע בהגנתו על הלקוח שלו. חזק! כה עצוב. כנראה עניין את העורך דין רק לסיים את התיק.

לפיכך, ההסכמות לא נעשו תוך הבנה מלאה של משמעותן ולא מתוך רצון חופשי ומלא, ואין לאשר הסכם זה.

זאת ועוד לנוכח הרחבת זמני השהות, הרי שהתחייבויות האב יפגעו בקטינים בזמן שהותם אצלו, וזו סיבה נוספת שלא לאשר את ההסכם.

אוריאל אליהו – דיין.

למעשה אושר ההסכם וקיבל תוקף של פס"ד בדעת רוב.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

להלן נימוקים לדעת המיעוט

האב מתחייב לתשלום של 3,250 ₪ למזונות 3 קטינים. בהמשך נלמד שזמני השהות השתנו באופן משמעותי. מדוע לא הוסבר לאב (איפה העו"ד שלו?) שהוא יכול לבקש הפחתה במזונות בהתאם לחלוקת זמני השהות? מניח שהסכום היה בערך כ- 800 ₪ לילד.

בנוסף ישלם מחציות הוצאות חינוך והוצאות בריאות חריגות, כך, שהתשלום החודשי יעמוד סביב כ- 4,000 ₪. כאן אין בעיה.

האב התחייב לתת מדור לקטינים ולהמשיך ולשלם את חלקו במשכנתא עד להגיע הבן הקטן לגיל 18, עלות נוספת של כ- 2,000 ₪. אוי ואבוי. עד שהילד הקטן יגיע לגיל 18! לא מקובל ולא ראוי! איפה העו"ד של האב?

יש לציין כי זמני השהות טרם הדיון היו מצומצמים מאד, כאשר הבן הגדול אינו רואה כלל את האב, ואילו לאחר הדיון הורחבו זמני השהות לכדי 40% כולל סופ"ש לסירוגין עבור כל הקטינים.

ביהמ"ש לענייני משפחה חייב את האב על סמך זמני השהות המאד מצומצמים במזונות זמניים בסך 4,000 ₪, סביר להניח שלאחר זמני הרחבת זמני השהות יכל האב לצמצם את דמי המזונות באופן משמעותי. למה העו"ד של האב הסכים להעביר אותו לרבני?

במהלך הדיון הופעל לחץ על האב להסכים לדמי מזונות על הסך שהוסכם ומנגד להרחיב את הזכות ל- 50% מדור עד להגיע הקטן לגיל 18, בניגוד למקובל.

האב לא קיבל בהסכם זה שום הטבה כלכלית כנגד ההתחייבויות שלו, ואף האישה לא ויתרה על כתובתה והאיש הסכים לדון בה לאחר סידור הגט. כמו כן, הסכים האב לאיזון משאבים כך שיצטרך כפי הנראה להעביר לאשה מחצית מהצבירות שלו.

בא כח האישה, האישה עצמה, בא כח הבעל וביה"ד הפעילו על האב לחץ כבד להסכים.

האב עובד במשרה מלאה ומשתכר כ- 10,000 ₪, ואילו האם עובדת ב- 85% משרה ומשתכרת 6,500 ש"ח.

בנוסף, האב שכר דירה בריחוק מקום כך שעלויות הסעת הקטינים מוטלות עליו והינן גבוהות ומוערכות כ- 1,000 ₪ נוספים לחודש.

למעשה, לאחר שהאב משלם עבור עצמו שכר דירה 2,500 ₪, דמי מזונות כולל מחציות כ- 4,000 ₪, דמי מדור במשכנתא ושיפוצים כ- 2,000 ₪, עלויות נסיעה כ- 1,000 ₪, נותר לו למחייתו ולמחיית ילדיו הקטינים, כ- 500 ₪. נורא ☹️

התחייבויות כאלו יובילו בוודאות לחרפת רעב, ולמצב שהאב לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו, והאישה תפעיל את ההוצל"פ, דבר שימוטט אותו באופן ודאי.

בא כוחו של האב, לא די שלא הסביר לו את המשמעויות הרחבות של ההתחייבויות, אלא אף לחץ עליו להסכים. נורא ☹️

לאב לא ניתנה שהות לחשוב על הדברים בביתו בנחת, אלא הופעל עליו לחץ לחתום מיידית בפני ביה"ד.

האב אף לא קיבל את ההסכמות באופן כתוב בכדי שיוכל לקרוא בנחת ולשים לב למשמעויות של התחייבויותיו, אלא ההסכמות הוכתבו לפרוטוקול ללא חתימת האב, אלא רק קנין שנעשה עמו על כל האמור.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הנני סבור כי ההסכם איננו הגון ונחתם תחת לחץ, הסכם כזה הינו חד צדדי, ואיננו מאפשר לאב ולקטינים בזמן שהותם אצלו שום יכולת מחיה, הסכם זה הינו גזר דין מוות כלכלי על האב, ובוודאי שיתקשה מאוד לבנות זוגיות חדשה ולהינשא לאשה חדשה, דבר שיאלץ אותה לפרנס אותו ואת ילדיו, במקום שהוא יפרנס אותה. הנני מעריך כי סכום זה הינו גבוה ממה שהיה מחויב האב אילו לא היה חותם על ההסכם והיה ממשיך להתדיין בביהמ"ש לע"מ, זאת לנוכח בע"מ 919/15.

יתירה מזאת, הנני סבור שסכומים אלו גבוהים בהרבה מצרכיהם הבסיסיים של הקטינים כמו שהולך ומתברר במחקרים הכלכליים החדשים והעדכניים וכפי שפרסמנו לאחרונה במספר פסקי דין.

קווים לאישור הסכם

עריכת הסכם ואישורו כפס"ד יש בהם יתרונות משמעותיים, אך גם חסרונות לא מבוטלים. היתרונות הינם בעיקר למערכת שחוסכת שעות שיפוט יקרות, אך לבעלי הדין, בעיקר לאבות, אישור הסכם טומן בחובו סכנות גדולות כפי שנפרט לקמן.

תופעה מוכרת הינה, כי לעיתים לאחר שבאי הכח קבלו את שכרם, שלרוב הינו שכר גלובאלי על התיק, יהיה להם אינטרס לחסוך שעות דיונים שהרי הינם מפסידיים על כל דיון, ולכן יהיה לבאי הכח אינטרס לסיים את התיק כמה שיותר מהר, וכמובן שהדרך לכך הינה באמצעות לחץ על הלקוח להגיע להסכמות. **כה נכון. אך יש עורכי דין הגונים, ויש עורכי דין מאוד לא הגונים.**

ודאי הוא שרבים מעורכי הדין הינם ישרים דיים בכדי להגן על הלקוח שלהם מפני הסכמות שפוגעות בו וילחמו בכדי לשפר את מצבו המשפטי, אך, פעמים רבות מדי אנו נתקלים בבאי כח המפעילים לחץ על הלקוח לקבל הסכמות ללא יישוב הדעת וללא הגנה אמיתית על האינטרסים שלו. **יפה**

אין ספק, כי כאשר בא כוחו שנשכר על ידו ימליץ לו לחתום על הסכמות, הרי שיכולתו של הלקוח שהוא בעל הדין לשקול את הדברים בצורה ראויה וביישוב הדעת, נמוכה מאד, בפרט שהינו נדרש לחתום באופן מידי באותו דיון.

אציין, שכל הסכם שמגיע בפנינו לאישור נערך לרוב תחת לחץ ואיום, שאם האב לא יסכים לדמי המזונות הנדרשים, ביהמ"ש יחייב אותו בדמי מזונות גבוהים בנוסף להוצאות המשפט הגדולות. **אבוי לנו.** לכן, כיום כשקלף המיקוח בדמות פסיקת ביהמ"ש הולך ונשמט בעקבות בע"מ 919/15 אנחנו רואים יותר ויותר הסכמים ללא חיוב מזונות כלל או חיוב נמוך מאד.

לאור הנ"ל, הנני רוצה לציין מספר היבטים סביב המשמעות של אישור הסכם, בעיקר בנושא המזונות, שהינו כמעט תמיד חד צדדי, דהיינו שהאב משלם לאם דמי מזונות.

מהו הסכם הגון?

הסכם גירושין הינו הסכם שמטרתו היא לסדר את הנושאים הכלכליים והעניינים הנובעים מהתפרקות המשפחה.

לרוב ישנם שלושה צדדים להסכם, האיש, האישה והילדים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מטרת ההסכם צריכה שתהיה להיפרד באופן שכל אחד מהצדדים יפגע כמה שפחות, ואף לאפשר לכל הצדדים להמשיך את חייהם ולמצוא זוגיות ומשפחתיות חדשה.

הסכם צריך שיעשה מרצון חופשי תוך שקלול טובת כל הצדדים.

1. האפשרות להשתקם מהגירושין ולבנות משפחה חדשה

ע"פ תורתנו הקדושה האיש מחויב לישא אשה, ומצווה עליו אף להביא עוד חיים לעולם וללדת ילדים.

וכ"פ בשולחן ערוך אבן העזר (סימן א' סעי' ח):

"אף על פי שקיים פריה ורביה, אסור לו לעמוד בלא אשה, וצריך שישא אשה בת בנים אם יש ספק בידו, אפילו יש לו כמה בנים; ואם אין ספק בידו לישא אשה בת בנים אא"כ ימכור ס"ת, אם אין לו בנים ימכור כדי שישא אשה בת בנים. אבל אם יש לו בנים, לא ימכור אלא ישא אשה שאינה בת בנים ולא יעמוד בלא אשה. וי"א שאפילו אם יש לו בנים ימכור ס"ת כדי שישא אשה בת בנים".

ואם למכור ס"ת הותר בשביל לשאת אשה וכ"ש בשביל ללדת עוד ילדים, כ"ש וכ"ש שאסור לאדם להתחייב חיובים שימנעו ממנו או יקשו עליו עד מאד לישא אשה חדשה וללדת עוד ילדים.

נוסיף ונאמר כי האדם מחויב להשאיר לעצמו יכולת מחיה, כדברי חז"ל במסכת חולין דף פ"ד "ללחמך ללחם ביתך – לחמך קודם ללחם ביתך", וחכמי אושא הם שהתקינו שיזון האב את ילדיו הקטנים (כתובות דף מ"ט ע"ב) והם שציוו עלינו שלא נביא עצמנו לכך שנצטרך לבריות, כמאמרם "המזבז אל יבזבז יותר מחומש שמא יצטרך לבריות" (שם דף נ' ע"א), הסכום שהתחייב האב לילדיו אינו מאפשר לו לחיות כלל, ומנגד מספק לילדים הרבה מעבר ללחם ולפתן שהינו מחויב לילדיו לאחר שלו עצמו יש לחם ולפתן, ובוודאי שאין דוחים חיי נפש מפני פינוקים ומותרות של ילדיו.

2. רצון חופשי ללא כפייה

זאת ועוד, עצם האיום שבית המשפט יחייב אותו בתשלומים גבוהים, וכ"ש אם כבר חייבו אותו, הרי זו חתימה באונס ובבחינת תליוהו ויהיב שאין מתנתו מתנה (כ"ב מח ב).

וכדכתב שו"ת הרשב"א חלק ב' סי' רע"ח:

שאלת, ראובן הפקיד בלא שטר ובלא עדים אצל שמעון מעות להלוותם ברבית. ולזמן אמר אליו תן לי מה שיש לי בידך. ואמר שמעון אין לך בידי כלום. אבל עשה לי מחילת שמים מחילת בריות ואתן לך מנה. הרבה עליו ראובן רעים ולא הועילו ראה ראובן שאין לו על שמעון שום ראייה ושהוא כופר לו בכל. וכדי שלא יאבד את הכל עשה לו מחילת שמים מחילת בריות. אם נפטר שמעון בכך מדיני שמים אם לאו שמחמת אנסו כתב לו ראובן כך.

תשובה דברים אלו ברורים. אני רואה בכאן שאין שמעון יוצא ידי שמים בכך. שלא כתב לו ראובן אלא מתוך האונס. ואילו גוזל את חברו מנה ואנסו עד שמחל לו מי הוא מחילה, ועוד דבר תורה יש טענת אונס בכל

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

דבר מולנערה לא תעשה דבר. וכיון שכן הא נמי שמחל לו מחילת בריות נמצא עכשו דמחילה באונס היתה. ומי שאנסוהו ליתן ונתן מתנתו בטלה. והנדרן שלפנינו הרי הוא כאנסוהו ליתן. שאע"פ שקבל קצת מעות לא אמרו בכי הא אגב אונסיה וזוי גמר ומקנה. שלא אמרו אלא בזוי של דמי המכירה. אבל כאן קצת גזילה הוא דהשיב לו ולא דמי הגזלה הגע עצמך, הרי שגזל שדה מחברו ואנסו למכור לו מחציתו ובמחיר שיחזיר לו מחציתו האחר. הנאמר בכי הא אגב אונסיה וחצי שדהו שהוא מחזיר לו גמר ומקנה החצי האחר. והא נמי דכותה היא שהרי גזלו מאתים ונתן לו מנה כדי שימחול לו המנה האחר, לא עשה ולא כלום.

ועוד דאף לכשתמצא לומר גבי תלויה וזבין שאמרו אגב אונסיה וזוי גמר ומקני דאפילו בנותן זוי כל דהו קאמר כדעת מקצת הגדולים נ"נ. בודאי בכל כי הא מודו דלא גמר ומקנה. דלא אמרו אלא בקרקע שאין לו אונאה ונקנה אפילו בפרוטה דומיה דאשה. הא במטלטלין שיש מהם אונאה לא, ועוד תדע כי הנדרן שלפנינו פשרה הוא זו. ופשרה בטעות אינה פשרה. סבור היה זה שלא ימצא ראה והרי מצא. ולגבי מחילת שמים הנה עדים נאמנים יש לו הנה בשמים עדו וסדהו שלא מחל מדעת אלא באונס. ואפילו לא נאנס כלל וסבור שאין לו בידו יותר ונמצא שיש לו מחילתו בטלה. דכל דלא ידע לא מצי מחיל. וכדאיתא במציעא ובבבבא ובשאר דוכתי. ואף על פי שהוא כותב לו הריני מוחל לך כדלא שגוי ודלא אנוס, כדרך שנהגו כותבי טופסי שטרות לכתוב אין בדבריו כלום עד שיאמר מרצונו שלא בשום אונס יודע אני שיש לי בידך יותר. וכדתניא מוכר שאמר ללוקח חפץ זה שאני מוכר לך במאתים יודע אני בו שאינו שוה אלא מנה על מנת שאין לך עלי אונאה, אין לו עליו אונאה. וכן לוקח שאמר למוכר חפץ זה שאני לוקח ממך במנה יודע אני בו שהוא שוה מאתים על מנת שאין לך עלי אונאה. עכ"ל.

אין ספק שאדם פשוט העומד בפני שלושה דינים, אשה אסרטיבית ובא כחה, ואפילו בא כוחו שלו עומד כנגדו, הרי הוא אנוס גמור, ומתוך האיום השקרי כי בביהמ"ש רק יפסיד נאלץ להגיע לפשרה מדומה, הרי פשרה זו אינה פשרה אלא עושק ומחילתו והתחייבותו בטלות ומבוטלות.

הנני סבור כי התפרקות זו של האב מכל נכסיו והשארתו עני מרוד ללא יכולת מחייה איננה הגונה, והדבר תמוה בעיני, מדוע המליץ בא כח האיש לאיש להסכים לחתימה על הסכם זה, זאת לאחר שכבר הורחבו זמני השהות והיה בידם להפחית משמעותית, ובצדק, את דמי המזונות.

יתירה מזאת, תורתנו הקדושה מדריכה אותנו שאין לאב ליתן לילדיו את נכסיו מחיים, אפילו הינו בטוח שיסדר במה שנשאר לו.

וכך כתב רבנו של"ה הקדוש בשער האותיות אות דל"ת - דרך ארץ :

ראיתי מקצת אבות, כשיש להם עושר, בבואם לימים נותנים לבניהם לכל אחד סך גדול, אחר שהם נשואים, ומחזיקים לעצמם כפי שיעורם שמשערים שיהיה להם די כל ימי חייהם. זהו שטות גדול, והוא שטות אשר יכול לבא לידי עבירה גדולה, כי מי יודע מה יולד יום, אולי יתהפך הגלגל על האב, ואוי לאב שיבא על שלחן בניו, כי הוא דבר שנגד הטבע, והבנים מחזיקים את אביהם, והוא עליהם כעול הכבד, אף שהוא העשיר, כבר נשכח מהם כל השובע, ומכח זה באים הבנים לידי עון גדול. על כן כל חכם וכל הרואה את הנולד, לא יעשה כזה, רק לענין ליתן נדוניא, לעשות שידוך חשוב וכשר

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יעשה, מפני שזה היא תכלית גדול, אבל לחלק ולתת מתנות גדולות אחר כך, לא יעשה כלל כל ימי חייו, כי אין רע בעולם כרעה הזו, שאב או אם יסמכו על שלחן בניהם, רע ומר כמות.

שמעתי אומרים דרך הלצה, כשבא יעקב למצרים, הוא וביתו לסמוך על שלחן בנו הצדיק, שהיה מכלכל את כולם, אמר 'אמותה הפעם אחרי ראותי את פניך' (בראשית מו, ל), כלומר, הוא בעיני קשה כמות, שהוכרתי לבא לראותך. אמרו במשל הדיוט, אב אחד מפרנס עשרה בניו באהבה וברצון, ועשרה בנים לא מפרנסים באהבה וברצון אב אחד שלהם. על כן שום אב חכם לא יגרום בעצמו לבא לידי מדה זו ברעות נפשיה, אם לא אם מה' היתה זאת, אז די לצרה בשעתה, הרחמן יציל. עכ"ל

ומקורו בפרק איזהו נשך (בבא מציעא דף ע"ה ע"ב):

תנו רבנן: שלשה צועקין ואינן נענין, ואלו הן: מי שיש לו מעות ומלוה אותן שלא בעדים, והקונה אדון לעצמו, ומי שאשתו מושלת עליו. קונה אדון לעצמו מאי היא? איכא דאמרי: הכותב נכסיו לבניו בחייו.

דהיינו שהנותן נכסיו לבניו בחייו הרי זה בכלל שוטה שאין בו דעת שאפילו השי"ת לא שומע צעקתו.

ואמנם בנידון דידן יוכל האב למכור את הדירה בעוד 11 שנים, אך, בינתיים נתן את דירתו לילדיו בלי שיוכל למוכרה ולרכוש לעצמו קורת גג.

3. משמעויות התחייבות בהסכם לעומת פסק דין.

עוד אוסיף להעיר, כי לעיתים סבורים אנשים כי טוב להם להתחייב בהסכם מאשר להתחייב בהחלטה שיפוטית. אך לרוב טעות היא בידם, משום שכשאדם מתחייב בהסכם הרי רבים מאד מהשופטים והדיינים סוברים שחיובו חמור מחיובו מכח פסק דין. לא בטוח שאני מסכים עם אמירה זו. אך אולי ברבני זה נכון. לטעמנו, גישור הוא דרך המלך. הסכם גירושין בהסכמה תמיד טוב מללכת לבית המשפט. העלויות, הזמן, התוצאה. לשמחתי רבים גם משתמשים בהסכם גירושין שלנו ומסיימים את הליך הגירושין במהירות וללא מריבות. זה מאוד חשוב.

להלן נמנה בקצרה ובראשי פרקים חלק מהחומרות שיוצר הסכם לעומת חיוב מכח פסיקה:

א. התחייבויות מכח הסכם כמעט בלתי אפשרי לשנותן לעומת חיוב מכח פסק דין.

אין משמעות לשינוי נסיבות, אם איננו מהותי מאד ואף אקוטי, כגון נכות קשה (רבים סבורים שלא יועילו לו פיטורין או איבוד יכולת ההשתכרות, וכ"ש שגם אם יתחתן שוב ואפילו יוליד ילדים לא יוכל להפר את ההסכם ומזונות ילדיו הגדולים יקדמו לילדיו האחרים אפילו קטני קטנים).

ב. י"א שכופין את המתחייב לצאת לעבוד, משא"כ בחיוב מזונות מכח התקנה כמבואר בפוסקים.

ג. מזונות מדין התחייבות קודמים למזונות אשתו וילדיו, שהרי אין מסדרין לבע"ח למזונותיהם (חו"מ סי' צז).

ד. הסכם יוצר חיוב ממוני גמור מן הדין, גם לאחר גיל 6 ולא רק מדין תקנה או צדקה.

ה. כיוון שזהו חוב, מסדרין לו רק בכדי מזונותיו ל-30 יום והשאר נותן לחובו.

ו. ניתן לתפוס ולעקל גם על חוב העתיד כדין לווה המבזבז נכסיו (פדר ב' ע"מ 91 הנ"ל).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ז. ניתן לחייב למכור רכוש ודירה כדין כל חייב, כאמור בשו"ע ורמ"א חו"מ סי' ק"ג סעי' ה' [אמנם יש לחלוק על כך, עיין שו"ע יו"ד רלב ט"ז וש"ך שם].

ח. גם אם הקטינים עובדים ויש להם ממון משל עצמם יש כאן חוב ממון ואפילו מעל 18.

ט. אם לא שילם, זהו חוב שנצבר אפילו עמד אחר ופרנסם.

י. יתכן לומר שאפילו אם הילד מוחל לאביו והוא בר מחילה זהו חוב לאם ולא לילד, בפרט למי שסובר שזה פשרה כנגד דמי טיפול.

יא. כל עוד לא הוגדרה התניה בין זמני השהות לדמי המזונות לכאורה גם שינוי בזמני השהות לא יפקיע את החוב.

יב. ניתן לרדת לנכסיו, משא"כ במזונות מדין צדקה.

יג. גם הרביות של ביטוח לאומי / הולצ"פ הינן לגיטימיות (לדעת מיעוט מהדיינים).

יד. ניתן לשינוי כלפי מעלה בלבד, אם לא מספיק להם תמיד ניתן להוסיף, אך לא להפחית.

טו. בן המתנכר לאביו, בחיוב מפסק דין יש פוסקים שפטור, בהסכם – חייב (עיין פד"ר כרך יט עמ' 86).

אמנם אני סבור כי תוקף הסכם איננו חמור מפסק דין עיין באורך בפס"ד לשינוי הסכם והפחתת מזונות מביה"ד הרבני נתניה (תיק מספר 946641/10, החלטה מיום 13/2/20), אך יש מעמיתי הדיינים הסבורים שתוקפה של התחייבות מכח הסכם, שאושר וקיבל תוקף פסק דין הינה מוחלטת, ועל בני הזוג החותמים על הסכם להבין את משמעותה המשפטית והמעשית של חתימתם, בפרט לנוכח פסיקת ביה"ד הגדול בתיק 1241751/2 [אמנם אינני מסכים עם פסיקה זו אך, היא משקפת מדיניות של דיינים רבים].

העולה מהנ"ל, כי האב שחתם על ההסכם לא הבין דיו את הסביבה המשפטית ולא ידע כי הינו מתחייב הרבה מעבר למה שהיה מחויב בביהמ"ש, וכי רמת החיוב הינה חמורה, וכי יתקשה מאד לזכות לרחמיו של ביהמ"ש אם לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו.

סוף דבר, הנני סבור כי אין לאשר הסכם זה מהסיבות דלהלן:

1. ההסכם איננו הגון ואינו משאיר לאב ולקטינים שעמו יכולת מחיה.
2. ההסכם נעשה תחת לחץ ומניפולציה והינו בבחינת "תליוהו ויהיב".
3. ההסכם איננו דואג לטובת הקטינים אלא יוצר להם בית עשיר ובית עני.
4. האב לא היה מודע דיו להשלכות הכלכליות והמשפטיות של חתימתו על ההסכם, ולחומרת ההתחייבות שלו לעומת פס"ד של ביהמ"ש.
4. התחייבויות האב הינן מנוגדות להדרכות שחז"ל הקדושים הדריכו אותנו, הן בענין נתינת מתנה מחיים, הן במה שהאיש מחויב לישא אשה חדשה כמבואר לעיל, והן במה שהינו מחויב לדאוג לכך שלא יהיה לנטל על הציבור.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביה"ד בכואו לאשר הסכם מחויב לבחון היטב האם הסכם זה הינו משרת נכונה ובהגינות את כל הצדדים, הן את בני הזוג והן את ילדיהם, הן בהיות הילדים אצל האם והן בהיותם אצל האב.

ביה"ד צריך לבחון האם ההסכם הינו צודק והגון או שמא הינו הסכם שבסיסו הינו סחיטה ואיומים, וזאת הן ע"פ ההלכה והן ע"פ החוק, שמחריג הסכמי גירושין משאר ההסכמים ומצריך את אישורה של ערכאה שיפוטית. ולכן, גם אם אחד מבני הזוג מוכן לחתום על הסכם הפוגע בו ובזכויותיו, יש לביה"ד לשקול אם הנזק שלו גדול מהשווי שאדם סביר מוכן לשלם בכדי לחסוך התדיינות משפטיות, בבחינת 'עביד איניש דזבין דיניה', ואם כן הרי שביה"ד לא יאשר את ההסכם, ולא יסתתר מאחורי הטענה שהאדם הינו בוגר ומבין את השלכות חתימתו, משום שאנשים המתייצבים בפני ביה"ד, אינם משפטנים, אינם כלכלנים, והינם נתונים בלחץ גדול, אנשים אינם מבינים דיים את השלכות ההסכם לטווח ארוך מאד, ואינם לוקחים בחשבון את ההערות שהערנו לעיל.

הסכמים רבים אישרתי, וכשחקרתי וירדתי לדעתם של בני הזוג ראיתי פעמים רבות מדי שהאב לא הבין את המשמעות ארוכת הטווח של התחייבויותיו, ואף לעתים חשב בטעות שהסכומים שהוא מתחייב בהם הינם מוחלטים וכך הוא 'החוק', לרוב ההתחייבות הינה תחת לחץ או איום בתביעה, ולעתים מתוך פזיזות ורצון להצטייר כג'נטלמן.

הדברים הנ"ל נכונים גם במצבים בהם האישה היא זו שנותנת ומתחייבת כמה שאינה מחויבת מן הדין, אך בהליכי גירושין לרוב האיש הוא המתחייב ואילו האישה לכול היותר מוותרת אך לא נזקקת לשלם לאיש מה שאיננה חייבת, ולכן לצערי לרוב ההסכמים יוצרים מעמסה כמעט בלתי אפשרית על האבות ולא על האימהות.

לאור הנ"ל, אין לאשר את ההסכם.

כאמור, דעת הרוב חלוקה עלי וההסכם אושר וקיבל תוקף פס"ד.

אקווה שהאב יצליח לעמוד בהתחייבויותיו, ולא יבוא במוקדם או במאוחר להתחנן לשינוי ההסכם, משום שהסיכוי לכך שיוכל להפטר מהמתנות שהעניק לגרושתו וילדיו הינו נמוך מאד.

ההחלטה מותרת לפרסום לאחר השמטת פרטי הזיהוי של הצדדים ושל באי כחם.

ניתן ביום כ"ג באדר התשפ"א (07/03/2021).

הרב אוריאל אליהו

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה